

ДЕВАЛЬВАЦІЯ ГРИВНІ В УКРАЇНІ: УМОВИ, ЧИННИКИ І ВАРІАНТИ ПОДОЛАННЯ

УДК 338.246.2

Солонецький Д. О.

Магістр 1 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті досліджено особливості девальвації національної валюти України. Проаналізовано динаміку офіційного курсу гривні відносно основних іноземних валют. Запропоновано заходи щодо врегулювання та стабілізації національної валюти в умовах гнучкого курсоутворення.

Ключові слова: девальвація, валютний ринок, валютний курс, валютний контроль.

Аннотация. В статье исследованы особенности девальвации национальной валюты Украины. Проанализирована динамика официального курса гривны по отношению к основным иностранным валютам. Предложены меры по урегулированию и стабилизации национальной валюты в условиях гибкого курсообразования.

Ключевые слова: девальвация, валютный рынок, валютный курс, валютный контроль.

Annotation. In the article the features of the devaluation of the national currency of Ukraine were characterized. The dynamics of the official rate of UAH against major foreign currencies was analyzed. The measures to resolve and stabilize the national currency under flexible exchange rate were proposed.

Keywords: devaluation, currency market, exchange rate, NBU, currency control.

Інтеграція України до світового співтовариства обумовлює потребу вдосконалення її валютного ринку як механізму, який формує взаємозв'язок між вітчизняною та світовою фінансовою системою. У результаті підвищення впливу процесів глобалізації на економіку України

та в умовах світової фінансової кризи проблеми підвищення ефективності функціонування вітчизняного валютного ринку набувають особливої актуальності.

У сучасній економічній літературі проблеми валютної системи та її основних елементів представлені в працях таких видатних вчених, як О. В. Дзюблук, Т. В. Запаранюк [1], В. Е. Міщенко [2], А. П. Кулінець [3]. Проте питання девальвації гривні недостатньо досліджене і потребує подальшого науково-методичного обґрунтування.

Метою статті є аналіз динаміки курсу гривні та розробка пропозицій для його стабілізації.

Сучасний погляд на визначення терміну валютного ринку висвітлив вітчизняний економіст В. В. Білоцерківець [4]: "Валютний ринок – це складова сфери обміну національної й міжнародної економіки, в якій здійснюється торгівля національними і наднаціональними грошовими одиницями та валютними цінностями, що обслуговують міжнародні платіжні операції".

З економічної точки зору валютний ринок – це сектор грошового ринку, на якому під дією попиту і пропозиції укладаються угоди з купівлі-продажу іноземної валюти. До основних об'єктів валютного ринку відносять "світові гроші". Термін "світові гроші" в даному випадку означає всі високоліквідні валютні цінності, які використовуються в зовнішньоекономічній діяльності. В умовах сучасної світової валютної системи основними валютними цінностями є, зазвичай, валюти розвинутих країн та регіонів світу, цінні папери в іноземній валюті, СПЗ. Саме у доларах утримують свої резерви центральні банки більшості країн світу [5].

На ринку України в обороті є 2 конвертовані валюти: це американський долар та євро. Тобто національний валютний ринок є не досить розвиненим та інтегрованим у міжнародний. Адже всього в світовому господарстві станом на 2016 р. було 17 конвертованих валют. Що ж до української гривні, то вона є слабо інтегрованою та не може застосовуватись в міжнародних розрахунках [6].

Основним визначником національного валютного ринку та його відношення до міжнародного ринку валюти є валютний курс, який визначає цінність національної валюти на світовому ринку.

З початку 2014 р. національна валюта України значно девальвувала, цей процес був обумовлений: наростанням політичної напруженості, що живила панічні настрої; прискореними темпами зростання монетарних агрегатів у 2013 році внаслідок емісії під випуск ОВДП; дефіцитом платіжного балансу; скороченням припливу прямих іноземних інвестицій та падіння інвестиційних рейтингів України, що обмежує доступ до зовнішніх ринків капіталу; виводом капіталів з України внаслідок політичної нестабільності; зростанням державних боргів до більш ніж 40,0 % від ВВП на кінець 2013 року; негативними очікуваннями населення та підприємців; тривалою фіксацією курсу гривні на рівні, що не відповідав економічним показникам розвитку України [6].

За період 01.01.2015-01.10.2015 рр. офіційний курс гривні знизився з 1576,86 грн./100 дол. США станом на 01.01.2015 р. до 2129,56 грн./100 дол. США станом на 01.10.2015 р. Протягом вказаного проміжку часу пікове значення офіційного курсу було зареєстроване 26 лютого 2015 р. 3 001,01 грн. за 100 дол. США.

Динаміку курсу національної валюти України відносно основних валют наведено на рис. 1.

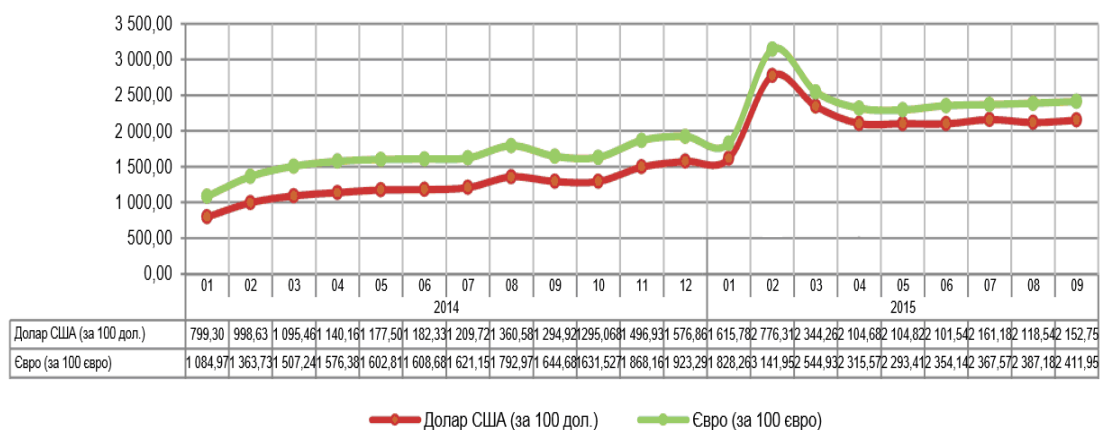

Рис. 1. Динаміка офіційного курсу гривні по відношенню до основних валют

Як видно з рис. 1, динаміка офіційного курсу гривні відносно основних валют свідчить про те, що об'єктивність процесів девальвації та неможливість втримання курсу на попередньому рівні зумовили перехід НБУ від фіксованого курсу гривні до гнучкого [4]. В умовах нестабільності така одномоментна зміна курсоутворення національної валюти негативно впливає на курс гривні і на стан валютного ринку України в цілому. Це призводить до неможливості повернення валютних кредитів фізичними та юридичними особами, загрози стабільності українських банків, збільшення державного боргу, неспроможності НБУ втримати курс гривні.

Таким чином, для зупинення девальваційних процесів гривні необхідним є впровадження комплексу законодавчих, нормативно-правових та інших заходів з метою стабілізації національної грошової одиниці, розвитку валютного ринку, забезпечення інтеграції у світову економіку.

Виходячи з проведеного дослідження, можна стверджувати, що основні напрями стабілізації курсу національної валюти України такі:

- затвердження програми співробітництва з МВФ, що дасть змогу поповнити валютні резерви і підтримати гривню;

- підвищення прозорості і передбачуваності операцій НБУ на валютному ринку, що забезпечить усім банкам рівний доступ до валютних інтервенцій НБУ;

- зменшення рівня доларизації української економіки через підвищення привабливості гривневих активів;

- удосконалення структури внутрішнього валютного ринку з урахуванням міжнародної практики;

- удосконалення нормативної бази НБУ;

- посилення роботи з моніторингу валютних ризиків;

- удосконалення механізмів контролю та протидії спекуляціям;

- стимулювання експорту і забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Таким чином, валютний ринок перебуває у жахливому стані. Зменшення валютних резервів, збільшення кредитної заборгованості, девальвація гривні, велика інфляція – усі ці показники можуть у разі

неприйняття запропонованих заходів призвести до ще більш значного знецінення національної валюти.

Література

1. Дзюблук О. В. Грошово-кредитна політика як інструмент подолання фінансової кризи у розвинутих країнах / О. В. Дзюблук, Т. В. Запаранюк // Банківська справа. – 2013. – №6. – С. 3-17.

2. Міщенко В. І. Шляхи подолання фінансової економічної кризи в Україні / В. І. Міщенко // Вісник НБУ. – 2009. – №2. – С. 3-7.

3. Кулінець А. П. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України : науково-аналітичні матеріали / А. П. Кулінець. – К. : Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2010. – 124 с.

4. Білоцерківець В. В. Еволюція методологічних засад дослідження нової економіки [Електронний ресурс] / В. В. Білоцерківець. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2009_4_3.

5. Павлова О. М. Сучасний стан валютного ринку України та проблеми його функціонування [Електронний ресурс] / О. М. Павлова. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2046>.

6. Fitch знизило суверенний рейтинг України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт інформаційного агентства УНІАН. – Режим доступу : <http://economics.unian.ua/fitch-suverenniy-reyting-ukrajini.html>.

7. Огляд валютного ринку України агентством "Рюрік" за підсумками 9 місяців 2015 року [Електронний ресурс] // НРА Рюрік. – Режим доступу : http://rurik.com.ua/documents/research/Currency_3_2015.pdf.

Автор

Д. О. Солонецький

Керівник

Д. Д. Гонтар

к.е.н., викладач

Завідувач кафедру

О. М. Колодізев

банківської справи, д.е.н., проф.